

Muuntogeenisten kasvien viljelystä säädetään lakia vastustajien ehdoilla

(Helsingin Sanomat 22.11.2009)

”Laki käytännössä estäisi lopulta kaiken muuntogeenisten kasvien viljelyn maassamme.”

Hallitus antoi 13.11. eduskunnalle esityksen laiksi muuntogeenisestä kasvintuotannosta. Lakiesitys on selvästikin kirjoitettu geenitekniikkaan kielteisesti suhtautuvien ihmisten ehdoilla. Näyttää siltä, että EU:n hyväksytyä asian muuntogeenisten kasvien viljelyä ei voida kokonaan kieltää, mutta se halutaan tehdä käytännössä mahdottomaksi.

Lakiehdotuksen kuudennen pykälän mukaan toiminnanharjoittajan on noudatettava muuntogeenisen perunan viljelyssä suojaetäisyyttä, joka on 18 metriä tavanomaisella tuotantotavalla tuotettuun perunaan ja 30 metriä luonnonmukaisella tuotantotavalla tuotettuun perunaan.

Miksi ylipäänsä lakiin on kirjoitettu tällainen tyypillisesti asetuksella säädettävä yhtä kasvilajia koskeva yksityiskohta? Asiaa perustellaan sillä, että ns. tärkkelysperuna on todennäköisesti ensimmäinen meillä viljelyyn tuleva muuntogeeninen lajike, ja muiden lajien ja lajikkeiden viljelystä säädetäisiin tässä laissa erikseen. Aina uuden lajin tai lajikkeen ollessa tulossa viljelyyn tarvittaisiin siis lain muutos. Tuollainen on huonoa lainsäädäntöä.

Kohtuuton pykälä on selvä geenitekniikan vastustajien lakiin ujuttama Troijan puuhevonen, jonka avulla käytännössä estetään muuntogeenisten, laadukkaampien perunalajikkeiden viljely maassamme kokonaan. Tällainen on teolliseen käyttöön tarkoitetun tärkkelysperunan ohella esimerkiksi pian viljelyvalmiiksi tuleva, ruokaperunaksi tarkoitettu, ruton kestävä perunalajike.

Lopulta pykälä estäisi kaiken muuntogeenisten kasvien viljelyn. Suojaetäisyys on tarpeettoman suuri. Ruotsissa sekä Hollannissa suojaetäisyys on perunalla kolme metriä, Tanskassa kaksi metriä. Suomalaistenkin seurantatutkimusten mukaan kaksi – kolme metriä riittää käytännössä hyvin estämään lajikkeiden sekaantumisen siemenperunan tuotannossa.

Peruna lisääntyy Suomessa viljelykäytännössä vain suvuttomasti mukuloiden välityksellä. Mitä tehdään sitten kun viljelyyn olisi tulossa suvullisesti lisääntyviä, hyönteispölytteisiä ristikukkaisia gm-kasveja, kuten rypsi ja rapsi, puhumattakaan tuulipölytteisistä viljakasveista, gm-kaurasta, -ohrasta, -rukiista ja -vehnästä? Niiltä voitaisiin lakia johdonmukaisesti soveltaen vaatia niin valtavia suojaetäisyyksiä, ettei kellään ei olisi niiden viljelyyn taloudellisia edellytyksiä. Laki siis käytännössä estäisi lopulta kaiken muuntogeenisten kasvien viljelyn maassamme.

Kuitenkin Suomessakin on ennen pitkää viljeltävä myös muuntogeenisiä kasveja. Esimerkiksi, jos ilmastonmuutos etenee ennustetulla tavalla, tarvitaan uusiin olosuhteisiin sopivia lajikkeita ja nopeasti. Niiden jalostamisessa geenitekniikan soveltaminen on välttämätöntä.

Mainittakoon vielä, että puheena olevaa pykälää ei ollut lainkaan siinä lain luonnoksessa, josta mm. asiantuntijatahot antoivat lausunnon, vaan luonnoksessa suojaetäisyyksistä esitettiin säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Petter Portin

perinnöllisyystieteen emeritusprofessori
Turku